6ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1816 ԻՋՄԻՐ 14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1918 ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒԱՄՍԵԱՅ 100 ԿՐՇ.

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

100 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

«طاشينك» ارمنيجه يومى سياسى غزته
صاحب امتياز: هراند ماموريان — ازمير

Բաժանորդագրութիւնք կ'ընկալուին
ամեն ամսոյ 1 ին և 15 ին

Չվճարուած ձեռագիրները
եւ չեն տրուիր

ՏՆՕՐԻՆ - ԵՒ ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

100 ՓԱՐԱ

ՔԱՆԱ՞ԿԸ ԹԷ ՈՐԱԿԸ

Գրչի պինդադար կառաջարկուի մեզի, բայց ըսէ՛ք, խնդրեմ, կարելի՞ է միթէ պահել իր պազարիւնութիւնը, չի չլայնսոսիլ և ճշմարտութիւնը չը պռաւել իրենց երեսին, կարդալով ահ-զակին և Պօլսոյ թուրք թերթերն և անոնցմէ եղած արտատպումները, որոնք առողջ դատողութեան և անկողմնակալ կարծիքի մէյմէկ հրաշակերտներ են անշուշտ... վիրաւորող երկնող դլուխներուն համար։

Ընտրութեան հարկ չկայ։ Ամինքն ալ միևնոյն տաշտին մէջ շաղուած միևնոյն խմորէն են գրեթէ. ըսա բաղդի առէք անոնցմէ մէկ հատն ու քննութեան և խորհրդածութեան բռվէն անցուցէք։

Ահաւասիկ «Ժուռնալ ա'Օռիան» ի կողմէ արտատպուած «Հատիսաթ» ի մէկ հատուածը, զոր ընթերցողներուս դնահատումին ներկայացնելու փորձառութեան չեմ կարող դիմադրել։

Հայկական պահանջներուն վրայ է խնդիրը։

Ահա թէ ինչ կ'ըսէ «Հատիսաթ»։

«Թուրքերուն իրաւունքը.— Մեր վիճակագրութիւնները կարենալ կազմելու համար, պէտք է նկատի ունենալ կրօնը՝ որուն կը պատկանի անոր հիմ կազմող ժողովուրդը։ Խնդրոյ նիւթ եղող վեց նահանգներուն մէջ Հայերէն զատ կը բնակին նաև Ասորիներ, Քաղթէացիներ, Նեստորականներ և ուրիշ քրիստոնեայ ժողովուրդներ։ Այս երկրամասերու իսլամները՝ որոնք պիտի սկսին չարունակել իրենց միութիւնը Օսմանեան ընտանիքին հետ, դժուարին կացութեան մը առջև պիտի գտնուին, եթէ չկարդնուին յարգել տալ իրենց իրաւունքները։ Այս թուրքերը՝ միանալով քիւրտերուն, պիտի պահանջեն քաղաքակիրթ մարդկութենէն, հսկել նաև իրենց գոյութեան։ Եթէ իրենց խնդիրը նկատողութեան չառնուի, պատմութիւնը չպիտի վրան խարանելու այս ահեղ պատեհապաղին իր կեղծաւոր խաչակրութիւնը մը։»

Թէև շատ կարեւոր թիւ մը չեն կազմեր յիշուած ոչ-հայ քրիստոնեաներն հայկական վեց նահանգներուն մէջ, այսու հանդերձ շատ հետաքրքրական պիտի ըլլար տեսնել այս մասը պատրաստուելիք վիճակագրութիւնը, որովհետեւ, եթէ յիշողութիւնս զիս չխաբեր, Տիգրանակերտի նահանգին ոչ-հայ քրիստոնեայ տարրերուն փաթոյնն ալ կը հաղորդուէր մեզի իրենց քահանաներէ մէկուն պրչով։ Միւս նահանգներն ալ բացառութիւն կազմած պէտք չէ ըլլան անշուշտ։

Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, քանի որ Հայը, սովորական պայմաններու մէջ, գիտցած է հաշտ ու համերաշխ ապրիլ գինք չրջապատող բոլոր տարրերուն հետ և ջանացած է միշտ, իր տրամադրելի սահմանափակ միջոցներով իսկ սատարել այդ տարրերուն քաղաքակրթութեան գործին, որքան ատեն որ քաղաքական մուխ դաւեր չեն չլսուած ու չեզոքացուցած իր ջանքերը, պիտի կրնայ ասկէ վերջն ալ՝ հակաւակ գինք ամբողջովին փճացնելու համար եղած եղեռնապարտ ճիգերուն, այս երկրին մէջ դեռ մնացած և խափուռ աշխարհի քաղաքակիրթ կեդրոններու մէջ զըտնուող իր կենսունակ ոյժերով ա'լ աւելի մեծ չափով մը նուիրուիլ այդ քաղաքակրթական առաքելութեան սուրբ գործին ի փառս մարդկութեան, և պիտի ցոյց տայ աշխարհի թէ չատ ու շատ տարբեր է ան գինք մինչև ցարդ կառավարող տարրերէն։

Եթէ կրօնը հարկ ըլլար իրր հիմ ընդունիլ Մ. Ուիլսընի սկզբունքներուն, պատճառ մը չկար որ Աբարիոյ, Միջագետքի, Պաղեստինի, Սուրիոյ իսլամարնակ հողամասերը բաժնուէին Թուրքիայէն և ազատ ու անկախ կառավարութիւններ կազմելու ձեռնարկէին. նոյնպէս արգելք մը չպիտի դտնուէր որ Եգիպտոսը, Թունուզը, Ալճէրիան. Մարոքը, Հնդկաստանի իսլամական մասը և ուրիշ ընդհատակութեամբ կամ ազատ իսլամ ժողովուրդներ և կամ կառավարութիւններ իրենց միութիւնը չհաչակէին Թուրքիոյ հետ, Սուրբ Պատերազմի համար իրենց եղած հրաւէրին, իրենց ըրած . . . սիրալիր և փոյթառանդն ընդունելութիւնէն դատելով։

Բայց «Հատիսաթ»ի յօդուածագրին՝ Սիւէյման Նազըմի պէյի ըղձանքներուն թեւերը կարուած ըլլալով յեղակարծ, իր փառասիրութիւններն այդքան հեռիները չեն կրնար թռչիլ տակայժմ, նո՛յնքան խոհեմօրէն անօգուտ կը գտած եղած կորուստին վրայ եթէ ոչ ցաւիլն, գէթ զայն հրապարակաւ արտայայտելն և կը բաւականանայ խնդրոյ նիւթ եղող վեց նահանգներուն չուրջ չածիլ, ոտքին կռուան մը գըտնելու համար հոն, ինչ որ կերուի թէ կը պակսի իրեն, նոյնիսկ մեծամասնութեան տեսակէտով, քանի որ հարկ կը տեսնէ օգնութեան կանչել իրեն քիւրտերը՝ որոնց տրամադրութիւնները իրենց կրօնակից թուրք տարրի մասին նո՛յնքան անձանօթ ըլլալ կը թուին իրեն, որքան անպիտակ ըլլալ կերուի ինք քիւրտ ազգայնական ձկտումներուն, որոնք Եգիպտոսի մէջ մարմին առած, կ'երթան Ներոպա իրենց չահը պաշտպանելու առանձին հաշտութեան տեղանին չուրջ, ինչպէս պրեցին լրագիրները։ «Նոր կեանք» ի մէջ տեսնուած վերջին անցքերէն գլուխ մ'ալ պիտի կրնար իրր բացայայտիչը ծառայել քիւրտին՝ հանդէպ թիւրքին տածած... փաղաքչական զգացումներուն։

Եթէ եննթադրեցի թէ ոտքի այդ կռուանը կը պակսի Սիւէյման Նազըմի պէյի այդ վեց նահանգներուն մէջ, ձև բանի մը, խօսելու եղանակ մ'էր միայն, որովհետև այս ազէտաբեր պատերազմը, եթէ՝ իր ծնցուցած ցնորամիտ երագներուն իրր հետևանք, Անատոլուի մնացեալ նահանգներէ մեծագոյն մասին հետ այդ վեց նահանգներուն ալ քրիստոնեայ և մանաւանդ հայ տարրին բնակչութեան անուղղակի զրպապատճառն եղաւ, ուղղակի մահավճիռն եղաւ նաև նոյն վայրերու թուրք բնակչութեան մեծ մասին, անհատնում և անվերադարձ զօրակոչներու, մօտաւոր սահմանի մը մէջ տեղի ունեցող պատերազմի մը առեղծած սընտեսական անտանելի պայմաններու, Թուրքիոյ սրտին մէջ յառաջացող Ռուսահանակին առջևէն հարկադրեալ փախուստի պահուն յոգնութեան, անօթութեան, զրկումի, ցուրտի և նման օրինակ հազարաւոր եղանակներով թուրք ընտանիքներուն կրած կորուստներով, որոնց վրայ կը ցաւինք մարդկայնօրէն, հակառակ որ մեր ազգին դահիճներէն կրնան բխիրատներնիր գտնուած ըլլալ այդ ընտանիքներուն պատկանողներ։ Ահա մեր խորհելու և զգալու եղանակը։ Մենք չենք և չենք կրնար ըլլալ անտնցմէ՝ որոնք երկրին մէկ անկիւնը եղած իւքնապաշտպանութեան ամենատարրական և օրինաւոր մէկ փորձի մը համաչնատարած ապստամբութեան մը գոյնը տալով, ո՛չ միայն այդ վայրերը, այլ նոյն իսկ Պօլսոյ քթին տակ կամ Անատօլուի երկաթգուղիներու երկայն ի վեր ծագկող խաղաղ հայ բնակչութիւնը խապառսպուռ ջնջելու հրէշային ծրագիրը երկնեցին ու գործադրեցին առանց իսկ վայրկեան մը դադրելու և զսպի, կասկածանքի, խղճահարութեան թեթև սարսուռ մ'իսկ չունենալու ամենէն անհրեշտակայելի խժդժութիւնները կատարած տանջիներին, և թուրք ժողովուրդին համար դժբաղդութիւնը, մի՛ծ, անդադրմանելի դժբաղդութիւնն այն է որ, վերէն տրուած ամենէն ըմբռնաւոյգ ցուցիչ՝ ամենէն քամնելի հրամաններն ու հրահանգները առատապէս, կրաւորական կերպով, առանց որևէ խորհրդածութեան, կուրօրէն գործադրելու կարող և սպասարէզ գտած տեն բնաջնջումի բնազդական հակումներ ցոյց տուող տարրեր ունի իր մէջ, տարրեր՝ որոնք յատուկ ըմբռնումը պիտի ըլլայ գայն երկնող և գործադրողներու ձակատին, որչափ ալ գերմանական «յաւելեալ և ճոխացեալ» յաղթանակներուն սրատեղ և վիաշտութեն գեռ երկմտող Եօնուս Նատիներ և կաղնիկող անոնց հետևող թուրք գրչակներ պատերազմին գաշտին վրայ ցոյց տրուած անվհատ քաջութեան, վհատանձնութեան ևայլնի չաղշղուն քօղով ուզեն գայն սքողել։ Ազգի մը բուն նկարագիրը իր ներքին կեանքին մէջ իւյտյա կուպայ մանաւանդ, և այդ ներքին կեանքը մէջտեղն է իր ապանդներով և աւերներով։

Բայց ինչ որ Մ. Ուիլսընի սկզբունքներուն էութիւնն իսկ է և ինչ որ մեր թուրք մտաւորականներուն ու վարիչներուն ուշադրութենէն վրիպած ըլլալ կը թուի — եթէ փախիստ չէ ըրածնին — այն է թէ, ո՛չ թէ երկրի մը բնակչութեան Քանակն է որ պէտք է նկատողութեան առնուի, այլ իր Ոբնը, կամ աւելի բաց խօսելով, այդ տարրերուն ինքզինքնին և ուրիշները կառավարելու ապացուցեալ կարողութիւնը։ Եթէ Սիւէյման Նազըմի պէյի հոգածութեան և մտահոգութեան առարկայ դարձող այդ թուրք ու քիւրտ տարրերը որևէ արժէք կը ներկայացնեն այդ տեսակէտով, անտեղի է մտահոգ ըլլալ իրենց պահանջներու իրականացման մասին։ Միայն թէ, դիւրացնելու համար իրենց՝ գիմումին յարակից անխուսափելի յոգնութիւնները, խոնարհարար պիտի թելադրէի որ չմոռնան անոնց պահանջպըրին կցել տալ, իբր cettificat de capacité, գոնէ սա վերջին դէպ դարու այդ վեց նահանգներու իրական պատմութեան մէկ օրինակը։ Եթէ խնդրարկուները վերջին պահուն զայն հոս մոռնալու անուշադրութիւնը գործէին, պէտք չէ որ հոգ ընեն այդ մասին, կը կարծեմ թէ հաշտութեան սեղանին չուրջ խըմբուած հրաւիրեալներէն իւրաքանչիւրը ուրախ պիտի ըլլայ իր մօտ գըտնուած պատճէնով լրացնել այդ թերթին, առանց նոյն իսկ մտաբերելու խաչակրութեան անտեղի և օտարոտի ակնարկութեան պատասխանել ճիհատի գրական փաստով և պարտուած կեդրոնական քրիստոնեայ պետութիւններու հետ Օսմանեան պետութիւնէն նոր բաժնուած իսլամական աշխարհներն ու իսլամին դէմ կռուող իրենց խաչեամ վիճակորները յարմար պատասխանը նկատելով այդ ակնարկութեան։

ՉԱՐԵՀ

ԼԱՅԵԼԱԲԱՆ ՍԵՂՄ

Նպաստաբաշխ յանձնաժողովի կողմէ ընտրուած կանանց և օրիորդաց մասնաճիւղերը գործունէութեան մէջ են։ Հայոց թագ, Բարտիզ, ամեն կողմ չըբաչախութիւնները կ'չարունակեն և ուրախալի է որ արդիւնքն անհամեմատօրէն արդասաւոր կ'ըլլայ։

Հաւաքոյ տիկիններ անչափօրէն գոհունակութիւն կ'յայտնեն իրենց գործ ընդունելութեան նկատմամբ, գրկաբաց, գոհունակ և տրամախառն ուրախութեամբ, պատրաստ սակայն, եթէ ամենաթեթև ակնարկութիւն մը տեղի ունենայ տարագրեալներու վիճակին և կրած թշուառութեանց ու զուլումներու մասին։

Հաւաքիչ տիկիններ ամենամեծ ուրախութեամբ կ'յայտարարեն իրենց գործ այս թեւաբաց ընդունելութեանց համար, նոյն իսկ խղճահարութեամբ և փափկանկատութեամբ մը իրենց գիմել չուզած տուներէ իսկ, որոնց տընուորները փողոց կ'փութան կանչելու համար հաւաքիչ տիկիններըն։ Այս տեսակ ինքնաբուխ արտայայտութիւններու առջև բնական է որ մարդ սրտի անհուն գոհունակութիւն մը կ'ըզգայ և ներողամիտ լաւ ևս է ըսել արհամարհանքի արժանի կ'համարի հազուագիւտ և բացառութիւն կազմող այն քանի մը ընտանիքներն, որոնք կոպտութեան և անտանութեան մարմնացում քարարուտութեամբ մը կ'մերժեն թաշկինակ մը իսկ նուիրելու։

Ներելու է այդպիսիներու և մոռնալու անոնց անուններըն . . .։

Այս մեծաքանակ հագուստեղէնի հաւաքումէն յետոյ կ'մնայ գանոնք բաշխելու շատ աւելի դժուար և կընճռուտ գործը։

Այդ բաշխումը անաչառ, արդարադատ ու ղղուշաւոր ըլլալու է, քննութիւններէ և արժանահաւատ, վստահելի անձնաւորութիւններու վկայութիւններու վրայ հիմնուած տալու է, անշուշտ խօսքս անոնց համար չէ, որոնք արդէն փաղաքս կը հանդին և անոնց արատներն ակնարկ կ'ցուցադրէ թշուառութիւն և տառապանք։

Այս բաշխման գործողութիւններն շատ վտանգ ըլլալով, կ'յուսամ որ այդ գործին յանձնուած տիկիններն ու օրիորդներն իրենց վտանգ սրտէն

դրդուած չեն գործել և կը ջանան սրտի տեղ գլուխն ունեցող մեծակոկ բա ժին մը տալ որպէսզի յետոյ պատասխանատուութեան խզմի խայթն չզգա ջուկ երթայ կառոյի զգայուն սրտիկ ները։

Ակնիկ զատ, սակայն տեսկուե թեանցս համեմատ, քանի որ այդքան շատ եղած է հազուստեղէնի այդ նը պատանեքն, լաւ չըլլար որ կարևոր քանակութիւն մըն ալ Գանիա դրկուի Իմմիքի Առաջնորդ Ս. Ի արամազրու թեան տակ դրուելու համար, երբ նկատի առնենք թէ ազատականներու ամենէ մեծ մասը այդ տեղէ պիտի անցնի, երթալու համար Պօլսոյ ճամ բով իր ձեռնպահներէն։

Այս մասին նպատահաւաք յանձ նաժողովը, անշուշտ հարկ եղածն կ'մտածէ, և թերևս ալ մտածած է։

ԵՍ

ԹԵՄԱԿԱՆ ԱՐՋԱԳԱՆԳ

ՊԱՅԸՆՏԸՐԻ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՆԴԷՊ ՏԱՐԱԳՐԵԼՈՑ

Դեկա. 4 Չորեքշաբթի պիշեր Պա յոնեըրի համազգի ժողովուրդը, գունդ ի գունդ կը դիմէր Ազգ. հաստատու թիւն մը, ուր՝ Պրն. Կարապետ Պ. Քէհեաեանի անձնուէր ջանքերով, ի նպաստ հայ տարագրելոց, նիւկայա ցում մը սարքուած էր։

Որոշեալ ժամուն՝ հակառակ օդին անյարատ ըլլալուն, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան խանգաւառ ծափե րու մէջ, վարագոյրը բացուեցաւ։

Դերասանուհիներէն Օր Թագու հի Գալատեան, «Զայն տուր ո՛վ ծո վակ»ը երգեց որմէ ետք Պ. Երուանդ Բարազեան քեմ բարձրանալով խիստ յուզիչ ատենախօսութիւնէ մ'ըրաւ, բնաբան ունենալով «Օգնեցէք զին մեանս» յիշեալ պարոնը վիր հանելով հայուն դարաւոր տառապանքը, և ազ տութեանները վերադարձը ուելցուց դատաստանի զարթուցիչ ձայն է, դատաճանները խոնարհեցնելով տա ռապող հայութիւնը վերակենդանաց նելու համար, հայե՛ր, խղճե՛ք ձեր անտարբերութեան դարչ քօղերը և փութացէք օգնել ձեր հալածեալ տա րագիրներուը, որոնց չնորհիւ այսօր ուան փառքը վայելելու արժանացաք։ Յուզիչ վերջաբանէ մը վերջ, ատենա խօսութիւնը փակեց ժողովրդեան ծա փերու մէջ։

Ներկայացումը սկսաւ, յայտնելի ուսուցչին հասցուցած ընթացատրա մանչերու և ազջկանց կողմանէ, նախ՝ մանչերը ներկայացուցին գեղեցիկ զա ւեշտ մը, որ շատ յաջող անցաւ։ Ետ տոյ օրիորդաց կողմանէ Պետրոս Դուր եանի Սև հողերու «վերջաբանը» կա տարուեցաւ, որ ներկաները լաւ տպա ւորութեան տակ ձգեց։ Ի մէջ այլոց ճառախօսեցին Պարոնայք Յակոբ Պօ ղոսեան և Գառնիկ Մխաքեան։

Վերջին անգամ քեմ բարձրացաւ, նոյն ինքն ուսուցիչը, և վերջին ծայր յուզուած, օրուան հանդիսին նպատա կը շեշտեց, և մէկին կերպով ի վեր հանեց Հայաստանի քարդ ու աւերն, ապա ձեռքը գաւաթ մը չուր առնելով ի նպատ տարագրելոց ամուրդի դրաւ, որուն հետևանքով գոյացաւ չուրջ 230 ռակլի գումար։

Պրն. Երուանդ Բարազեանի առա ջարկին վրայ, յաջորդ օր խիստ հան դիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ և ի յարգանս նահատակեալ եղբարց և աղջկանց, բոլոր խանութները ի նշան սգոյ փակ մնացին։

Պատարագի միջոցին սպաքեմ մը պատրաստուեցաւ, ուրուն վրայ «Նա հատակաց յիշատակը օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան» վերտառութիւնը դրուած էր։

Տ. Գէորգ քհնյ. Նիլսմեան, օրուան սգահանդէսին առթիւ, ազդու քարոզ մը կարդաց։ Հոգևնպաստաան արարո զութենէն առաջ, Պրն. Երուանդ Բա րազեան յուզիչ դամբանական մը խօ սեցաւ։

Ահագին չափով յիշատակել կ'նպաստեցաւ գումարը, որովհետ է 5 անուոր ազգային հոգեթեան մը։

ՊՕՂՈՍԻԱՆ ՔԱՀԻՆ ՏԻՐԱՅԱՆ

Ազգային Անցուդարձ

Քազ. ժողովը հինգշաբթի երեկոյ նիստ գումարեց նախագահութեամբ Առաջ. վեհանորդ Տ. Յարութիւն Ա. ք. ի ներկայ էին Տիրայր Մ. Օրմանեան, Յ. Չարխչեան, Մ. Կիւլկեհան, Ս. Աւե տիքեան և Յ. Գաքրճեան։

Ժողովը զբաղեցաւ հետևեալ խըն դիրներով. 1.— Երկա ւ վարժարանաց Տեսչութենէն գիր ստացած է, որով կը տեղեկացնէր թէ Հոխիս. վարժարանի աշակերտութիւնեըն «Փաշինեք» և ապ գուելով կ'մերժեն թուրքերէն գաս տանդութեանց հետևիլ, ուստի պատա ու պատիժը անօրինել կը խնդրէր։ Ժողովը յետ խորհրդակցութեան որո շեց գրել կեդր. ատեանին, խորհրդոյ և անոնմէ հրահանգ ստանալ, թէ հարկ է գործադրել թէ չարունակել թուքե րէնեն Հոխիս. աղջկանց վարժարանի մէջ։ (Ժողովը ասկէորդ ձանձրոյթ մը առած է և անտարկի միջոց մը։ Մնաց որ Պօլսէն անմիջական պատասխան ստանալն՝ Զինատատնէ պատասխան առնուելուն կ'նմանի, բայց ենթադրե լով իսկ թէ վերջով պատասխանեն, ժողովը սա չատ տարամարտական կէ տը նկատողութեան պէտք էր առնէր. ոճրագործներու դատելիճէն և հայոց սահմանադրութեան չնչռմէս առաջ, աղջկանց վարժարաններու մէջ թուր քերէնի գաղաւանդութիւնն կ'ը «ոչ», հազար անգամ ոչ։ Հետևաբար կըտ րուկ կերպով պէտք էր որոշուէին տար, առանց հոս ու հոն դիմելու, երբ ազգ. սահմանադրութեան հաստատմամբ հայ վարժարաններն կ'ձերբազատուին մէ արիւթի լուծէն և պատմութեան ու առաջնորդարաններու իրաւասու թեան տակ կ'մտնեն։ Բայ ասոի, Հռիփսիմեանի աշակերտուհիներն ար դէն զգրկեցուցած են գասերն և մին չև Պօլսէն հրահանգ գայը չչարուշա կելու որոշած կ'երևին, արդ՝ ինչ հարկ կայ կարուկ և վճռական չըլլալու։ Ը.Մ) 2.— Գանիայի մատակարար մարմնէն տեղեկութիւն մը հասած էր որ կը բազաքէր տեղւոյն փոխանորդ քահա նային դէմ, այս խնդրով չըլլացուցա Քազ. ժողովը նկատելով որ Իմմիքի Ս. Առաջնորդն Գանիա երթալուն առթիւ անշուշտ տեղւոյն վրայ կ'գործադրէ հարկ եղածը։ 3.— Գարաթաչէն վար դանեան ուսուցիչասիրաց մխիթարեան պիւը մը եկած էր, որպէսզի ժողովը արտօնութիւն տայ որթեր պահելու համար հասոյթի միջոցներ գտնել, սահման ունենալով Գարաթաչ դեղ թեփէ պիծը։ Ժողովը սկզբունքով ընդունեց այս առաջարկն, բայց պահանջեց որ միութիւնը իր ծրագիրը ներկայէ ժողովին։ 4.— Ժողովը չնորհակալութեամբ արձանագ րեց Նալբլեանն ի նպաստ տարագրելոց հաւաքուած դումարը 3420 դրշ.։ ո րու մասին պրած էինք 1812ի «Դա չինք»ի մէջ։ 5.— Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամ նշանակեց Տիար Հայկ Քէրեսթէճեանը։ 6.— Ազգ. կալուածներն ապահովագրութեան տալ որոշեց։ 7.— Որոշեց, գրել Ազգ. Պատ րիարքարան, հարցնելու համար թէ՝ ի՞նչ ընել պէտք են այն որթերու մասին, որոնք տեղացի չեն, մինչդեռ ժամանակ կարծիք յայտնելով որ լա ւագոյն միջոցն է, ամէնքն Պօլսոյ մէջ կեդրոնացնել և իմմիրէ տարեկան կամ ամսական նպաստ բաժին մը յատկացնելով դրկել Պօլսոյ կեդր. որ բանոցին։ 8։— Տիգրան որթանոցի մասին ժողովը չմտնրամասն քացատ րութիւններու հարկ տեսնելով հրա ւիրած էր Տիկին Շահինեանն և Օր. Թ. Խանձեանն որոնք երկարօրէն բա ցատրեցին թէ ցարդ ինչ կիրթով ազէկ գտակարարած են արբանոցն 70 ։ 80 որթեր։ Համար իրը ամսական հաւաքի առնելով 120 պանքնօթի, ո րով մէն մի որթի բաժին ամսական մէկ ու կէս պանքնօթի կ'իյնայ, միջին գնա պատրաստն առաջ որոշուած էր կէս ռակլ սամ., որմէ զատ անպակաս էին ապրայնոց նորոգութիւնները։ Նամանապէս բացատրեցին թէ պա տերազմի չարչ 4ու կէս տարուան ընթացքին մէջ, բացի Տիար Մ. Ալճա տրեանի նուիրած գողնոցներէն, կան գան մը կատ նորոգուած չէ, թէ նախորդ Տնտես. Խորհուրդն կարելի և գած ամէն միջոցներ ի գործ դրած է, որպանոցի մատակարարութիւնն տա րատպման ոգութիւնն մէջ մատակա րարել յաջողելու համար։ Քազ. ժո ղովը այս բացատրութիւններն լսելէ յետոյ չնորհակալութիւն յայտնած է և խնդրած է, որ կանոնաւոր պիտա ճէ մը պատրաստելով ժողովին բե րուն, ըստ այնմ հարկ եղած միջոցներն խորհելու և անօրինելու համար։ (Տեղւոյս որբանոցին և ընդհանրապէս որբերու մասին գեղեցիկ ծրագիր մը մշակուելու վրայ է, մեր սասցած ատյդ անդիպութենց համեմատ, բայց առ այժմ ատաժամ կը նկատե՛ք այդ ծրագրի մանրամասնութենց մէջ մանել յառաջիկայ խօսելու պրոչ մամբ։ Ծ. Խ) 9.— Քազաք. ժողովը գրազեցաւ նաև ուրիշ խնդիրներով, որոց մասին առ այժմ յարմար չենք դատեր խօսիլ, չգիտնալնուս հա մար ինչ ինչ խնդիրներու լուծումը։

— Կ'խնդրուի մեզմէ յանուանել թէ՝ յառաջիկայ Կիրակի օր Գարաթա չի եկեղեցւոյ մէջ, անօրինութեամբ տեղւոյն Թազ. խորհրդոյ. հոգեհան գստեան արարողութիւն մը պիտի կա տարուի ընդհանուր նահատակներու հոգւոյն համար։

ԹԷԱՏՐԸ ՏԸ ԶՄՐԻՒՔՆԸ

Մնակեան Հայ տրամատիկ խումբը գեկավարութեամբ Պ. Վ. ՇԱՀԻՆԵԱՆԻ յառաջիկայ Կիրակի գորեկ ժամը ճիշտ 3. 30 ին պիտի ներկայացնէ Պ. Ե. ՕՏ ԵԱՆԻ

ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՒ ԱՂԱ

3 արարուածով կատակերգութիւնը

և

ԿՐԻՄՈՆԻ ՎՆԱԳՈՐԾԸ

խիստ յուզիչ և արուեստապիտական արամը, ՀԱՅՏՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՒ։

Ծանօթ արուեստապիտուհի Տիկին Գամելիա Օ. Շահինեանի խիստ հմա նալի պարերը պիտի յաջորդեն ներ կայացումներուն։ 20—4

ԵՐԷԿ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

կ. Պոլիս, 13 Դեկտեմ. 1918

Աւելորդի առաջարկին, չընդելու համար գինուորական պարտաւորիչ ծառա յութիւնն պիտի վիճարանուի հաչտութեան ժողովին մէջ։

— Հայերու և Յոյներու չարդերն հրամայող հեռագիրներն, որոնք իրթիթ հաան կոդմէ հրամայուած են, սիսուած են հրատարակուիլ։ Թալեաթ հետև եալ հեռագիրն ղրկած է Մալաթիա. «Զարգիցէ՛ք ձեր նահանգին մէջ գըտ նուած Հայերն, պատասխանատուութիւնն կ'առանձնանամ»։ Նպըմէ քաչուած հեռագիր մը կ'ըսէ. «Յորհուրդ կուտամ ձեզի փճացնե՛լ Հայերն և անոնց ինչ քերը գրաւել։

— Մ. Լօյտ Ճօրճ, Պրիսթօլի մէջ խօսելով գինուոր. պարտաւորիչ ծառայու թեան մասին հետևեալ կարծիքն յայտնած է. «Եթէ կ'ուզենք որ մչատուկ խաղաղութիւն մը հաստատուի, հարկ է որ այժմու պարտաւորիչ գինուոր. ծառայութիւնն չնչուի։ Իսկ նաւատորմիղն պաշտպանողական զէնք մը ըլլալով, մտադիր չենք անոնմէ հրաժարիլուս։ Իսկ պատերազմ. տուգանքի մասին ըսած է. «Պատերազմը չատ աւելի արժած է մեզի քան Գերմանիոյ, ծախսած ենք ցարդ 8 միլիառ անգլ. ռակլի. մինչ Գերմանիա հազիւ 6 կամ 7, ճի՞շդ է միթէ որ պարտապը նուազ վճարէ մեզմէ, մեր իրաւունքին մէջն ենք երբ Գերմանիայէ պահանջենք մեր բոլոր պատերազմական ծախքերը։

— Մ. Պոնար Լօ յայտարարած է որ Անգլիա պիտի վտարէ հեգոնացուած վայրերու մէջ գտնուած բոլոր Գերմաններն և ապագային պիտի արգիլուին Մեծն Բրիտանիա մտնել գերմանահպատակները։

— «Փրանքֆուրթեր Զայթունկ»ն կ'ըսէ թէ Պերլինի Թուրք դեսպանը պա հանջած է Թալեաթի, Ենվէրի և Ճէմալի ձերբակալումը։ Թալեաթ տեղեկանալով ասոր, յայտարարած է որ Թուրքիայէն հեռացած է, նոր կառավարութեան գործը չգիտնալու համար և թէ անմիջապէս որ հաստատուի Պալքանեան երկրագործի հաղորդակցութիւնն, պիտի վերադառնայ Պոլիս։

— Հասկ կը տեղեկացնեն թէ՝ խորհրդարանին մէջ ընդերմարական երեսփ. մը յայտարարած է թէ՝ Յունաստ և Անգլիոյ միջև գինակցութիւն մը պիտի կնքուի։ — Ուրիշ լուրերու համեմատ, Հասկ իրազէկ շրջանակներն կը կար ծեն թէ՝ գինակցական գաշնագիր մը ստորագրուած է, ընդ մէջ Ժօրժ Թագա ւորին և Մ. Բուանգարէի։

Գերման կառավարութիւնն յառաջիկային պիտի ձեռնարկէ Հինդեմպուրգի ձերբակալման որ գլուխ կը գտնուի յեղափոխական չարժումի մը, Քայզերը պահ բարձրացնելու համար։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

կ. Պոլիս, 14 Դեկտեմ. 1918

Օսմ. խորհրդարանին մէջ նախորդ օրէն յետաձգուած Յոյներու էսիրնէէ աքսորման խնդիրը չարունակուած է քննուիլ։ — Ռօտոսթօի Յոյն եպիսկ.ը, Յոյներու աքսորման պարագաներուն մէջ, գործադնէութիւն ցոյց տուողները պատկանելի հարստութեան տէր դարձած ըլլալնին և աքսորուած Յոյներն սակայն համր Հիլլէն բանակին մէջ մտնելը չեշտելով, այս գործին մէջ մասնակ ցութիւն ունեցող վաշա և պէյկրուն չվիսիչելուն համար պէտք եղած տնօրի նութիւնները պահանջած է։ — Թօզանի Հայ երեսփ.ն ևս Հայոց ոճրագործնե րուն մասին պէտք եղած պատիժներուն տրուիլը պահանջած է։ — Էլեաս Սա մի պէյն ալ Հայոց Ռուս զօրապետներուն հրամանին տակ Թուրքերու դէմ գործած ոճրագործութիւններն մէջ բերած է իրրև չքմեղանք։ Արտաքին Գոր ծոց նախարարը խօսք առնելով ըսած է. «Անցեալը զրգռելու հարկ չկայ և ոճ րագործները եթէ հարիւր հազար ալ ըլլան պիտի պատժուին, հետևաբար այս ժամանակ խորհրդարանը հաչիւ պիտի կրնայ պահանջել նախարարութենէն որ անիկայ թեզանայ իր պարտականութեան մէջ։ Ուսաի այժմ վիճարանութիւն ները երկարելով տեղի պիտի տրուի օսմ. տարրերու մէջև անդունդ մը բանա լու։ — Ենվէրի եղբայրը Նուրի պէյ 7000 զօրքով կռկիսի Հայկական կառավա րութեան անձնատուր եղած է։ — Գերման գահաժառանգը Հոլանտա փախ պահուն իր հետը առած հաւատարիմ կտրճած մարդոցը կողմէ սպաննուած է։